Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ЯК РЕСУРСУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
04 квітня 2025 року

ОДЕСА

УДК: 159.953:37.015.3:005.963

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:
Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління.
Соловейчук Олена Максимівна – фахівець Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери.

Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол №14 від 24 квітня 2025 р.)

Рецензенти:
Ольга ЗБАРСЬКА (Olga Zbarskaya) - доктор наук, експерт у галузі креативного потенціалу людини, член академії ACSW, член The Textbook & Academic Authors Association, засновник та президент компанії «OZCREDO», автор книг та підручників.
Осипова Тетяна Юріївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки Університету Ушинського

Розвиток креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості: психолого-педагогічні аспекти: збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю. Одеса : Університет Ушинського, 2025. 511 с.

До збірника ввійшли матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю, присвяченої різним психолого-педагогічним аспектам інноваційного потенціалу особистості, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, розвитку креативного мислення під час підготовки здобувачів у закладах освіти.

Науковці висвітлюють питання щодо сучасних форм і методів розвитку креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

© Університет Ушинського

В контексті даної розвідки, як засвідчує практика проєктної соціально-виховної діяльності, індивідуальна та колективна креативна діяльність дітей, молоді, участь їх і різноманітних тренінгах, майстер-класах, гуртках та ін. збагачує їх особистість, розкриває творчий потенціал, розвиває якості творчого мислення (уяву, фантазію та ін.), емоційно-вольові якості, що в цілому формує активну, діяльнісну, гармонійну особистість, здатну приносити користь суспільству.

Колективна творча діяльність як дітей, так і дорослих (як показав практичний досвід виконання проєктів Бюджету участі, що реалізовувались протягом 2017-2021 р. р. у м. Чернігові для ВПО та інших вразливих верств населення [2; 3]) виступає дієвим знаряддям соціально-виховної діяльності, ресоціалізації людей, які опинились в складних життєвих обставинах, дозволяє покращити їх психологічне здоров'я, надає можливість отримати нові знання, навички, розширити коло однодумців, набути нових друзів, повернутись до нормальних умов життєдіяльності.

Список використаних джерел:

1. Карпова, І. Г. Теоретично-методичні засади розвитку творчої обдарованості студентської молоді [Текст] : монографія / І. Г. Карпова. Чернігів : Чернігівський державний інститут права, соціальних технологій та праці, 2011. 144 с.
2. Карпова І. Г. Освітньо-виховна роль участі студентської молоді в реалізації громадських проєктів для вразливих верств населення. Актуальні питання гуманітарних наук. 2020. Вип 30, т. 4. С. 34-39.
3. Карпова І. Г., Шевченко Ю. В. Деякі аспекти роботи з внутрішньо переміщеними особами засобами культурно-освітньої діяльності у соціально-педагогічному середовищі закладу вищої освіти. The 3rd International scientific and practical conference. Modern science: problems and innovations‖ (June 1-3, 2020) SSPG Publish, Stockholm, Sweden. 2020. P. 346-353.

КАСЯРУМ Сергей Олегович

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Фахівці, які володіють цифровими навичками, креативним мисленням та емоційним інтелектом відповідно до звітів Всесвітнього економічного форуму будуть мати найкращі перспективи на ринку праці майбутнього. Важливими стануть також навички адаптації, командної роботи та вирішення проблем. Тому освітні заклади мають адаптуватися, щоб забезпечити підготовку здобувачів вищої освіти до таких вимог.

Тема креативності розглядається дослідниками з точки зору семі аспектів на основі підходу 7 C's (Lubart, 2017): Creators (творці, характеристики творчих людей), Creating (процес творчості, шляхи, якими творчі практики уможливлюють покращення процес генерування ідей та оцінки), Collaborations (співпраця, командна робота, взаємодія людей у виконанні творчої роботи), Contexts (середовище, в якому виконується творча робота, вплив середовища на якість і обсяг творчого продукту), Creations (творіння, які досліджуються для з'ясування їх відмінностей від попередніх робіт), Consumption (споживання, прийняття творчої роботи) і Curricula (навчальний план, розвиток творчості через навчальні програми, сприяння творчості з боку формальної і неформальної освіти).

В освітньо-професійній підготовці майбутніх фахівців пожежної безпеки та цивільного захисту фізико-математичні дисципліни є обов'язковими, і саме вони є потужним інструментом для розвитку їх креативності. Традиційно фізико-математичні дисципліни вважаються такими, що розвивають лише логічне та аналітичне мислення. Проте вони, на нашу думку, є необхідними у розвитку креативності, оскільки вимагають здатності до багатовимірного мислення, створення нових ідей та генерації нестандартних підходів до вирішення завдань. Застосування нетрадиційних підходів до вирішення задач з курсів фізики і вищої математики, використання міждисциплінарних знань та створення нових ідей на основі вже існуючих теорій сприятимуть розвитку креативного мислення здобувачів вищої освіти.

Науковий інтерес у межах цієї проблематики викликає дослідження «Adaptation and creativity in mathematics learning» (Supandi et al., 2019), в якому автори описують результати експериментальної роботи з використанням математичних задач різних типів, і як конвергентне та дивергентне мислення впливає на навчальні результати. В одному випадку студентам пропонувалося розв'язати чітко сформульовану задачу, яка має однозначну відповідь, а в іншому – ту саму задачу, але з акцентом на роль креативності у навчанні та розвитку відповідних навичок. Як результат – студенти, яким пропонувалося задачу другого типу, були змушені мислити дивергентно під час її вирішення. Використання таких задач, на переконання авторів, необхідно для підтримки креативності здобувачів освіти у розробці ідей для вирішення проблем, що виникають завдяки звичці до дивергентного мислення.

На прикладі вивчення теми «Ряди» доведемо, що використання нетрадиційних підходів у навчанні, зокрема модифікування умов стандартних задач (наприклад, розглядати не лише збіжність рядів, а й їх практичне застосування для апроксимації реальних фізичних процесів), застосування рядів для розв'язання задач, пов'язаних з майбутньою професійною діяльністю, уможливлює поєднання аналітичного мислення з творчим підходом, розвиваючи гнучкість мислення та здатність до генерації нестандартних ідей.

Під час навчання вказаної теми ми користувалися визначенням креативності, запропонованим Т. Любортом (Lubart, 2017) як здатність створювати продукт, який є одночасно новим та відповідає середовищу, в якому він створюється. Наведемо декілька прикладів задач, розв'язання яких орієнтовано на розвиток креативного мислення здобувачів вищої освіти.

Задача 1. Моделювання поширення тепла під час пожежі

Температура стіни промислової будівлі під час пожежі описується функцією, яка подається рядом Фур'є:

$T(x,t) = \sum_{n=1}^{\infty} a_n \sin(\frac{n\pi x}{L}) e^{-kn^2\pi^2 t/L^2}$, де: x – координата точки на стіні (м), t – час (хвилини), L – довжина стіни (м), k – коефіцієнт теплопровідності (0,01 м²/хв).

Визначте перші три коефіцієнти a_n, якщо початковий розподіл температури уздовж стіни $T(x,0) = 100\sin\left(\frac{\pi x}{L}\right) + 50\sin(\frac{3\pi x}{L})$

Побудуйте графік температурного профілю на момент t=5 хвилин для L=2 м. Проаналізуйте, як зміна коефіцієнта теплопровідності вплине на швидкість поширення тепла. Запропонуйте варіанти ізоляційних матеріалів для зниження теплопровідності на основі отриманих результатів.

Задача 2. Оцінка збіжності рядів у фінансових розрахунках для закупівлі обладнання для пожежної частини

Вартість обладнання для пожежного депо щороку зростає на 5%. Розрахуйте вартість через n років за допомогою ряду:

$$S(n) = \sum_{k=0}^{\infty} \frac{0{,}05^k}{k!}$$

Знайдіть частинну суму для перших 10 членів ряду. Оцініть похибку наближеного розрахунку, використовуючи залишковий член ряду. Як зміниться ситуація, якщо інфляція зросте до 7%? Проаналізуйте, чи вигідно закуповувати обладнання зараз або почекати кілька років.

Список використаних джерел:

1. Lubart, Todd. 2017. The 7 C's of Creativity. The Journal of Creative Behavior 51: 293–96.

2. Supandi, S., Suyitno, H., Sukestiyarno, Y. L., & Dwijanto, D. (2019, October). Adaptation and creativity in mathematics learning. In *Journal of Physics: Conference Series* (Vol. 1321, No. 2, p. 022132). IOP Publishing.

ДОННІКОВА Ірина Анатоліївна Креативність в контексті людинотворчої місії освіти	119
ДРАЗІНА Євдокія Володимирівна Розвиток креативності у технологічних інноваціях сфери фізичної культури та спорту	122
ДУ Цзіні Практика та дослідження розвитку творчості в образотворчому мистецтві	125
ДУБОВИЙ Захар Сулейманович Розвиток креативності через сучасні вокальні техніки: експериментальний підхід	130
ДУЩЕНКО Ольга Сергіївна Розвиток креативності як необхідна умова підготовки майбутніх учителів	134
ДЬОМІНА Тетяна Олександрівна Формування наукової творчості у здобувачів вищої освіти з біомедичної інжанерії	139
ДЯЧОК Дмитро Олександрович Креативність при викладанні сучасних інформаційних технологій	143
ZAKALYK Halyna Creative Methods And Creative Approaches In The Practical Activities Of Medical Students	146
ЗДІР Дарина Русланівна STEM-проєкти як засіб розвитку креативності у молодших школярів	151
ЗЕНЧЕНКО Тетяна Федорівна Комунікативна компетентність — основа конструктивної комунікації: інноваційний вимір	154
ЗОЗУЛЯК-СЛУЧИК Роксоляна Василівна Розвиток креативності майбутніх фахівців соціальної сфери в освітньому процесі ЗВО	156
ЗОРОЧКІНА Тетяна Сергіївна Роль STEM-освіти у розвитку креативності й інноваційного мислення здобувачів освіти	160
ІВАНОВА Олена Сергіївна Психологічні механізми розвитку креативності як ресурсу інноваційної діяльності	163
ІВЛІЄВА Ольга Михайлівна Реалізація креативного підходу при підготовці вчителів математики	168
ІГНАТЕНКО Сузанна Олександрівна Креативність вчителя фізичної культури у проведенні рухливих ігор	172
ІЛЯСОВ Олександр Олександрович Використання ігрових методик для розвитку творчих здібностей здобувачів вищої освіти	175
ІНОЗЕМЦЕВ Сергій Анатолійович Інтеграція екологічного виховання у позашкільну освіту: ефективні методи та підходи	179
КАМЕНЧУК Тетяна Олегівна Розвиток креативного мислення на уроках безпеки життедіяльності	181
КАРПОВА Ірина Гораціївна Теоретичні основи творчості у креативному розвитку особистості засобами соціально-виховній діяльності	184
КАСЯРУМ Сергей Олегович Розвиток креативності здобувачів вищої освіти у процесі навчання фізико-математичних дисциплін	189